

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-1-140 (Devralma)
Karar Sayısı : 03-83/999-402
Karar Tarihi : 25.12.2003

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Rıfki ÜNAL, Prof Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M.Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B- RAPORTÖRLER: İ. Yücel ARDIÇ, M. Oğuzcan BÜLBÜL

C-BİLDİRİMDE

BULUNAN

: - The Dow Chemical Company
Temsilcisi: Av. Pınar ERYÜREKLİ
B.Giz Plaza Meydan Sok. No:28 34398 Maslak İstanbul

D- TARAFLAR

: - The Dow Chemical Company
2030 Dow Center Midland MI 48674 Delawere ABD

- Celanese AG
61476 Kronberg im Taunus ALMANYA

E- DOSYA KONUSU: Celanese AG'nin The Dow Chemical Company tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 6.11.2003 tarih, 5397 sayı; 2.12.2003 tarih, 5938 sayı ve 3.12.2003 tarih, 5946 sayı ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 22.12.2003 tarih, 2003-1-140/Öİ-03-İYA sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu, 22.12.2003 tarih, REK.0.05.00.00/164 sayılı Başkanlık önergesi ile 03-83 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- The Dow Chemical Company'in Celanese AG'nin akrilat işini devralmasınının 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 1997/1 Tebliğ'in 4. maddesi kapsamında izne tabi işlem olduğu,

- Söz konusu devralma işlemi sonucunda aynı Kanun'un 7. maddesinde belirtilen, bir hakim durumun yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin olumsuz yönde etkilenmesinin söz konusu olmadığı ve dolayısıyla devralma işlemine izin verilmesi gerektiği

ifade edilmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

İşlemin taraflarından Celanese AG (Celanese) halka açık olup, tamamına sahip olduğu Celanese Ltd. ve diğer bağlı kuruluşları vasıtasıyla üç temel alanda faaliyette bulunmaktadır: Asetil ürünler, çözücüler ve özellikli ürünler ile akrilatlar. The Dow Chemical Company (Dow), Celanese'in sadece akrilat ünitesini devralacaktır.

Celanese, Türkiye'de bağlı şirketinin sahip olduğu Ticona Teknik Polimerler Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Ticona Teknik) aracılığıyla faaliyet göstermektedir. Ticona Teknik teknolojik polimer işi ile iştigal etmektedir.

Bildirim konusu işlemin diğer tarafı olan Dow; gıda, ulaşım, sağlık, ilaç, kişisel ve ev bakım ürünleri ile inşaat sektörünü içeren birçok pazara kimyasal, plastik, tarımsal ürünler ve hizmet tedarik eden global bir şirkettir.

Dow'un performans plastikleri, performans kimyasalları, tarımsal ürünler, kimyasallar, hidrokarbon ve enerji gibi operasyon ünitelerinde yaklaşık 3400 çeşit ürünü bulunmaktadır. Söz konusu işlem, Dow'un performans kimyasalları ünitesi ile ilgili olup, mevcut akrilik işini, entegre ve tam bir akrilik zincir oluşturmak amacıyla genişletmesine yöneliktir.

Halka açık bir şirket olan Dow'un, Türkiye'de, Dow Türkiye Kimya Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Dow Kimya) ve Dow Agro Sciences A.Ş. (Dow Agro) olmak üzere iki bağlı şirketi bulunmaktadır. Dow Kimya her türlü poliüretan ve poliüretan sistemleri ile bunların hammaddelerinin üretimi alanında Dow Agro ise, tarımsal ürünler pazarında faaliyet göstermektedir.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Devre konu akrilat işi kapsamına aşağıda yer verilen ürünler girmektedir.

H.2.1.1. Akrilik Asit

H.2.1.1.1. Ham Akrilik Asit

Ham akrilik asit (HAA) propilen ile oksijenin birlikte reaksiyona girmesi ile ortaya çıkmaktadır. Genel itibarıyla üreticilerin, HAA ürünlerini kendi bünyelerinde (kendi işletmeleri için) kullanmaları ve üçüncü kişilere (örneğin entegre olmamış müşterilere) satmamaları nedeniyle bu ürünün bölgesel veya

dünya çapında bir ticari pazarı bulunmamaktadır. Toplam HAA'nın yaklaşık %60'ı akrilat esterler üretmek için kullanılıp, kalan %40'ı buzlu akrilik asit yapmak için saflaştırılmaktadır. İşlemin taraflarının her ikisi de HAA üreticisidir.

H.2.1.1.2. Buzlu Akrilik Asit

Buzlu akrilik asit (BAA), HAA'nın saflaştırılmasından üretilmektedir. BAA öncelikle süper emici polimerlerin, daha sonra poliakrilat ve özel akrilatların üretiminde kullanılmaktadır. BAA, iki kalite olabilmektedir. Yüksek derece saflıkta BAA, yüksek moleküler kullanımları desteklemekte ve öncelikle süper emici polimerlerin üretiminde yer almaktadır. Orta sınıf BAA ise, düşük ağırlıktaki moleküler polimerler ve özel akrilatların üretiminde kullanılmaktadır. Bu ürünü taraflardan sadece Dow üretmekte ve kendi işletmelerinde kullanmaktadır.

H.2.1.2. Mamul Akrilatlar

Mamul akrilat esterler (mamul akrilatlar) binlerce çeşit polimer formülasyonunu destekleyen nitelikte bir etkiye sahip çok yönlü monomerlerdir. Yanıcı, reaktif, doymamış alfa-beta yapısında karboksillere dayanan uçucu sıvılardır. Mamul akrilatlar pürüzsüz, dayanıklı, sert ve ışık geçirici karakteristik özellikleri ile yüzey kaplaması, tekstil, yapıştırıcı, plastik, deterjan, koyulaştırıcı ve süper emici kişisel ve bebek bakımı ürünlerini de içine alan birçok nihai tüketim malında kullanılmaktadır. Dört çeşit mamül akrilat mevcuttur: Metil akrilat, butil akrilat, etil akrilat ve 2-etil-heksil akrilat.

H.2.1.2.1. Metil Akrilat (MA)

MA, HAA ve metanolün reaksiyona girmesi yoluyla üretilir. MA esas olarak tekstil, antioksidantlar, birleşik polimer reçine ve su arıtma alanlarında kullanılmaktadır. Dow MA üretmemekte ve satmamaktadır.

H.2.1.2.2. Butil Akrilat (BA)

BA, HAA ve butanolün reaksiyona girmesi yoluyla oluşur. BA temel olarak kaplama ve yapıştırıcılar için emülsiyon polimerleri ve madeni yağ katkı maddeleri, düzenleyici etkili reçine ve kimyasal plastik gibi muhtelif alanlarda kullanılmaktadır. Dow ve Celanese BA üreticisidirler.

H.2.1.2.3. Etil Akrilat (EA)

EA, HAA'nın etanol (veya etilen) ile reaksiyona girmesi yoluyla üretilir. EA plastik örtücüler, endüstriyel perde destekleri ve çözücü (solvent) bağlı emaye iç boya tabanı gibi kaplamalarda kullanılmaktadır. Dow ve Celanese EA üreticisidirler.

H.2.1.2.4. 2-Etil-Heksil Akrilat (2-EHA)

2-EHA, HAA'nın 2-etil-heksanol ile reaksiyona girmesinden üretilir. 2-EHA kaplama (BA'dan daha yumuşak, pürüzlü ve kaplamada ıslak yapıştırma için kullanılır) ve tutkallarda kullanılmaktadır. Celanese 2-EHA üretmektedir. Dow ise 2-EHA üretmemekte, Malezya'da bulunan BASF'dan satın almaktadır.

H.2.1.3. Ham Akrilik Asit Türevleri

Bu ürün grubuna, süper emici polimerler, özel akrilatlar ve akroleinler girmektedir. Sadece Dow bu ürünleri üretmektedir.

Dow'un devralacağı akrilat işi, birçok ürünü kapsamakla birlikte tarafların Türkiye'de çakışan faaliyetleri; BA, EA ve 2-EHA pazarlarıdır.

Söz konusu ürünlerin başka ürünlerle ve kendi aralarında ikame imkanının bulunmadığı, farklı işlev ve kullanım alanlarına sahip olduğu dikkate alınarak, BA, EA ve 2-EHA ayrı ilgili ürün pazarları olarak belirlenmiştir.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

İlgili ürünlerin bozulma riskinin bulunmaması ve taşıma masraflarının düşük olması nedeniyle söz konusu ürünlerin rekabet şartları Türkiye genelinde aynıdır. Bu nedenle, ilgili coğrafi pazar Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak belirlenmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Devralmanın Hukuki Niteliği

Bildirim konusu işlem, Dow'un Celanese'den Clear Gölü, Teksas A.B.D'deki akrilat üretim tesislerini (Clear Gölü İşletmesi) ve Celanese'in aslen ve münhasıran akrilik asit-akrilat işi ile ilgili sözleşmeler, know-how, fikri haklar ve peştemaliesini devralması suretiyle gerçekleşecektir. Taraflar, söz konusu devralma işlemi için 11.9.2003 tarihinde bir "Varlık Satış Anlaşması" akdetmişlerdir.

Diğer taraftan, Dow, Celanese'in akrilat üreten Teksas Pampa'da (Pampa Akrilatlar Fabrika Sahası) ve Meksika Cangrejera'daki (Cangrejera Akrilatlar Fabrika Sahası) iki üretim tesisinin mülkiyetini devralmayacaktır. Ancak Celanese ve Dow, Cangrejera Akrilatlar Fabrika Sahası ünitesinden HAA ve MA, ayrıca Pampa Akrilatlar Fabrika Sahası ünitesinden 2-EHA ürünlerine münhasır ve ekonomik fiyattan Dow'a tedarik edilmesi hususunda "Paralı Üretim Anlaşması" imzalayacaklardır.

Bu çerçevede, söz konusu işlem 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2(b) maddesi bağlamında bir devralmadır.

Dow'un 2002 yılı Türkiye cirosu ABD Doları, Celanese'nin ise ABD Doları'dır.

Türkiye pazarına 2002 yılında 18.525 ton BA, 4.865 ton EA ve 4.843 ton 2-EHA ithal edildiği dikkate alındığında, BA pazarında Dow'un %..., Celanese'nin %.....; EA pazarında Dow'un %..., Celanese'nin %... ve 2-EHA pazarında Dow'un %..., Celanese'nin %....6 pazar payına sahip olduğu anlaşılmıştır.

Bu çerçevede, taraf teşebbüslerin ciro ve ilgili ürün pazarlarındaki toplam pazar payları, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 4. maddesinde öngörülen ciro ve pazar payı eşiklerini aşması nedeniyle, söz konusu devralma anılan Tebliğ kapsamında izne tabidir.

H.3.2. Hakim Durum Değerlendirmesi

Hakim durum analizi yapılabilmesi için tarafların pazar paylarının yanı sıra ürünün niteliği, satış koşulları, piyasadaki kapasite durumu, rakiplerin gücü, alıcıların özellikleri ve genel piyasa koşullarının incelenmesi gerekmektedir.

İlgili ürün pazarlarını meydana getiren mallar belli standartlara tabi homojen ürünlerdir. Müşteri açısından Dow'un ve Celanese'nin ürünlerinin kalite ve nitelik yönünden diğer teşebbüs ürünlerine nazaran herhangi bir üstünlüğü bulunmamaktadır. Müşterilerin satınalma tercihlerinin oluşmasında en önemli faktör, söz konusu malların nispi fiyatlarıdır. Dosya mevcudu bilgilerden, son iki yıl içinde Euro-ABD Doları paritesinin Euro lehine değişmesi nedeniyle, mallarını ABD Doları üzerinden satan Dow ve Celanese'nin, rakiplerine göre daha ucuza satış yapma avantajı elde ettikleri, dolayısıyla satışlarını artırdıkları anlaşılmıştır.

Türkiye'de ilgili ürünlere ilişkin talebin tamamı ithalat yolu ile karşılanmaktadır. Dow, Celanese ve BASF gibi ana üreticiler, ürünlerini tank kiralayarak getirmekte ve satmaktadırlar. Söz konusu tankları kiralamada herhangi bir engel bulunmamaktadır. Öte yandan ürünlerin taşıma maliyetleri alış fiyatının %5 veya %10'unu geçmemektedir. Ayrıca üreticiler taşıma giderlerini azaltmak için ürün takası yapabilmektedir. Taşıma maliyetlerinin düşük olması ithalatın çok uzak bölgelerden de yapılabilmesini mümkün kılmaktadır. Nitekim Celanese Türkiye'de sattığı akrilat mamullerini ABD'deki tesislerinden getirmektedir.

Öte yandan, pazarda yazılı sözleşmeler nadir görülmekte, alımlar sözlü şekilde ve yıllık veya 3 aylık süreler için yapılmaktadır. Bu durum, alıcılara fiyat değişimlerine paralel olarak tedarik kaynaklarını hızla değiştirme kabiliyeti vermektedir.

BA, EA ve 2-EHA uluslararası ticarete konu mallar olup, rekabet şartları büyük ölçüde dünya ölçeğinde belirlenmektedir. BA, EA ve 2-EHA açısından dünya ölçeğinde faaliyet gösteren teşebbüslerin 2002 yılı toplam kapasite, toplam üretim ve pazar payları incelendiğinde; BA pazarında Dow'un %..., Celanese'nin %...; EA pazarında Dow'un %..., Celanese'nin %...; 2-EHA pazarında Celanese'nin %... pazar payına (Dow'un üretimi bulunmamaktadır) sahip oldukları görülmüştür.

Devralma işlemi sonucunda Dow BA'da %..., EA'da %... ve 2-EHA'da %... pazar payına ulaşacaktır. Ayrıca, pazarda BASF, Rohm & Haas, Atofina, Nippon Shokubai ve Mitsubishi gibi dünya ölçeğinde firmalar faaliyet göstermekte ve büyük bir atıl kapasite bulunmaktadır. Atıl kapasitenin toplam üretime oranı BA pazarında 0.35, EA pazarında 0.59 ve 2-EHA pazarında 0.55'tir. Atıl kapasitenin bulunması, Dow'un tek taraflı olarak fiyat artışına gitmesine engel olacak niteliktedir. Öte yandan bir şirketin Güney Afrika'da 2003 yılı sonunda BA ve EA üretimine başlayacak olması, dünya ölçeğinde rekabeti daha da artıracaktır.

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden; devralma işlemine yönelik olarak raportörlerin, üretimlerinde BA, EA ve 2-EHA'yı girdi olarak kullanan Organik Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş., DYO Boya Fabrikaları Sanayi ve Ticaret A.Ş., Polisan Boya Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve BASF Türk Kimya Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. ile görüşme yaptığı; 2002 yılında Türkiye'ye ithal edilen toplam BA'nın %73'ünü, EA'nın %90.5'ini ve 2-EHA'nın %36.5'ini kullanan bu firmaların, herhangi bir olumsuz durumun meydana gelmesi halinde alternatif arz kaynaklarına belli bir süre içinde yönelebileceklerini belirttikleri anlaşılmıştır.

Bu bilgiler çerçevesinde, anılan işlem sonrasında ilgili pazarlarda rekabetin önemli ölçüde etkilenmeyeceği kanaatine varılmıştır.

I- SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Celanese AG'nin akrilat işinin The Dow Chemical Company tarafından devralınması işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" in 4. maddesi kapsamında izne tabi işlem olduğuna; bununla birlikte bu işlemin aynı Kanun'un 7. maddesi anlamında, bir hakim durum yaratan veya mevcut bir hakim durumu güçlendiren ve bunun sonucunda ilgili pazarlardaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuran nitelikte olmadığına, dolayısıyla bildirim konusu devralma işlemine izin verilmesine

OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.